

Wolf herkennen in het veld

— Leo Linnartz (WolvenInNederland)

Om Nederland voor te bereiden op de komst van wolven hebben FREE Nature, de Zoogdiervereniging en ARK Natuurontwikkeling 5 jaar geleden WolvenInNederland en de gelijknamige website opgericht. Inmiddels zijn ook Natuurmonumenten, IVN, KNJV, Studio Wolverine en Rewilding Foundation aangesloten bij het samenwerkingsverband. WolvenInNederland streeft naar een conflictarm samenleven van mens en wolf. Daarnaast wil dit samenwerkingsverband actuele en wetenschappelijk gefundeerde informatie over wolven beschikbaar stellen aan een breed publiek. Ook beantwoordt WolvenInNederland vragen van pers en publiek en probeert zo goed mogelijk zicht te krijgen op waarnemingen van (vermeende) wolven in Nederland. Waarnemers kunnen bij info@wolveninnederland.nl hun waarneming of vraag kwijt. Ook waarnemingen met de vraag: "is dit een wolf?" zijn welkom. Veelal zijn het toevallige passanten die hun waarneming melden, maar graag ontvangen wij ook waarnemingen van boswachters, beheerders, bosbouwers, jagers, etc. Daarnaast kunnen waarnemingen ook naar telmee.nl of waarneming.nl worden gestuurd.

Wolf, hond of vos

Een wolf kom je niet zo maar tegen in het wild. De dieren zijn schuw en vooral 's nachts actief. En als je dan een dier tegenkomt dat op een wolf lijkt, is het moeilijk om met zekerheid vast te stellen of het echt een wolf was. Kenmerken en sporen van honden en wolven overlappen en worden gemakkelijk verwisseld. Ook met behulp van DNA is niet altijd 100% uitsluitend te krijgen. Honden stammen immers van wolven af en hebben nog steeds grote delen van hun DNA met wolven gemeen. Juist daarom zijn goed beschreven waarnemingen of bewijsfoto's van groot belang. Het moeilijkst is het om in het veld de wolven van vossen en honden te onderscheiden omdat deze nog veel op elkaar kunnen lijken zeker als het gaat om hondenrassen als husky, malamut en laika die nog een wolfachtig uiterlijk hebben behouden. Ook kruisingen tussen herdershonden en wolven kunnen erg op een wolf lijken.

De tabel op de volgende pagina's geeft een overzicht van de kenmerkende verschillen tussen wolf, hond en vos.

>>>

kenmerk	wolf	hond	vos
Staat	Ruig behaard, recht en naar beneden gedragen, met vaak donkere contrastarme punt. Reikt tot aan de hak.	Vaak kortharig of gekruld. Is soms kort, of juist lang, tot over de hak. Vaak boven de rug gedragen (afhankelijk van het ras).	Ruig behaard, met veelal contrastrijke witte punt. Reikt tot op de grond.
Rug	Recht, (donker)grijs met vaag zadel dat geleidelijk overgaat in de flankkleur.	Soms aflopend. Soms met grijze rug, maar dan sterker contrast met flankkleur.	Recht, egaal roodbruin gekleurd, maar soms grijzig.
Romp	Ruwe vacht, contrastarm getekend. Rossig tot beige-bruin of grijsig bruin op de flanken. Nooit wit, lichtgrijs of zwartgrijs.	Vaak eenkleurig of juist veel contrast en scherpe kleurovergangen. Veel kleuren mogelijk.	Meestal egaal roodbruin.
Borst	Diepe borst, waar de poten meer onder de borst lijken te staan. Witte keel loopt tot aan de borst.	Slanke borst met de poten meer aan de zijkant geplaatst. Soms (veel) meer wit op de borst dan bij wolf.	Slanke borst met voorpoten dicht bij elkaar. Wit van de keel loopt door tot tussen de voorpoten.

foto's v.l.n.r.: Leo Linnartz, Fabrice Ottburg, Jeanne Soetens.

foto Erwin Al

> Ogenschijnlijk een wolf, maar in werkelijkheid een Tsjechoslowaakse wolfhond. De slanke kop en contrastrijke gitzwarte staartpunt zijn de meest opvallende verschillen met een Europese wolf. Verder is de flankkleur kenmerkend voor wolfhonden, maar te bleek voor wolven. De kleurovergang tussen flank en rug is te recht en scherp afgetekend en het grijs op de schouder ontbreekt.

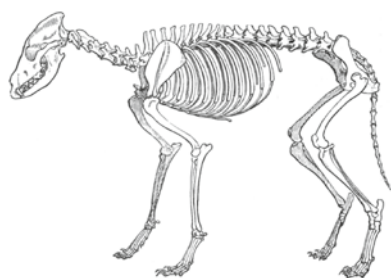
Kop	Breed en krachtig met een brede snuit.	Kop en snuit smal.	Brede ronde kop met een smalle snuit.
Koptekening	Contrastrijk met wit rondom zwarte lippen.	Vaak met te veel of juist te weinig wit.	Contrastrijk met wit rondom zwarte lippen.
Oren	Relatief klein, top afgerond, rechtop en ver uit elkaar staand. Buitenkant oren vaak rossig bruin gekleurd, contrasterend met de ruig behaarde, licht gekleurde binnenkant.	Soms hangend. Indien rechtop dan lang, spits, en dicht bij elkaar. Binnenkant oor soms donker gekleurd en vaak kortharig of zelfs kaal.	Oren staan ver uit elkaar, zijn breed en afgerond aan de top. Buitenkant roodbruin naar de oorpunt toe zwart wordend. Binnenkant ruig behaard en lichter rossig tot wit.
Ogen	Bruin, amber, geel of groen, maar nooit blauw.	Meestal bruin, soms blauw (husky).	Bruin, amber.

foto's v.l.n.r.: Hugh Jansman, Fabrice Ottburg, Jeanne Soetens

Poten	Lange, krachtige poten met weinig opvallende voortzetting van flankkleur.	Soms duidelijke kleurverschillen, zoals witte sokken. Vaak kortere poten (afhankelijk van het ras).	Roodbruin, vaak naar beneden toe zwart wordend.
--------------	---	---	---

foto's v.l.n.r.: Hugh Jansman, Fabrice Ottburg, Elma Vonk

wolf herkennen in het veld

kenmerk	wolf	hond	vos
Prooi (prooiresten)	Gedood met keelbeet. Borstkast en buikholte geopend. Magen en darmen liggen er naast. Hart, lever en borstbeen gegeten. Vel netjes afgestroopt. Ribben afgekloven of opgegeten. Hals, kop en vaak ook poten intact. Kleinere prooien worden geheel opgegeten.	Gedood door vele beten, oppervlakkige wonden en soms dood geschud. Veel losliggende wol. Soms weinig vraat. Magen en darmen niet apart gelegd. Soms grote wonden aan kop en hals.	Eet grotere prooien meestal als aas en begint dan bij de zachte delen: lippen, tong en anus. Eet het dier van binnenuit leeg, omdat de huid moeilijk te openen is. Indien wel actief gedood, dan veel plukken haar en bijtonden.
foto's v.l.n.r.: Leo Linnartz, LUPUS, Fabrice Ottburg, Fabrice Ottburg			 Canadese gans
Pootafdruk	Langwerpig/ovaal en gelijkmatig gevormd. Voorpoten minimaal 8 cm lang, meestal 8,5 – 10 cm lang. Voorpoten (voet) meestal 1 cm langer dan breed en 1 cm langer dan de achterpoten. Nagels duidelijk afgedrukt en lang. Tenen verder uit elkaar dan bij hond.	Zeer variabel, maar die van sommige honden zijn niet van wolven te onderscheiden. Nagels korter dan bij wolf	voorvoet 4,5 cm breed en 5 cm lang, achtervoet 4 cm breed en 5 cm lang, nagels relatief lang.
foto's LUPUS (wolf) Fabrice Ottburg (hond), Annemarie van Diepenbeek (vos)	 Voor- en achterpoot	 Voor- en achterpoot	 Voor- en achterpoot
Spoor	Vaak ingesnoerde draf. Afdruk van de achterpoot dan in die van de voorpoot. Afstand tussen twee dubbele afdrukken circa 50-70 cm en tussen twee afdrukken van hetzelfde potenpaar 1,1-1,5 m. Langdurig rechtdoor zonder uitstapjes naar links of rechts. Weinig wisseling van tred.	Afdruk van achterpoot zelden in die van voorpoot. Veel wisselingen in tred en vaak uitstapjes naar links of rechts. Maar: honden naast een fiets of auto maken een wolfachtig spoor.	In stap 25 cm draf 45-80 cm galop >60 cm
foto's: Koerner/lupovision.de (wolf), Fabrice Ottburg (hond), Annemarie van Diepenbeek (vos)	 Gesnoerde draf Schuine draf Galop		
Keutels	Meer dan 2,5 cm dik en 20 cm lang, bevatten stukken bot, hoefjes en haren van wilde prooidieren. Verse keutels zijn zwart, oudere grijs tot wit en zeer oude slechts "haren en bot".	Bevatten weinig haren en vaak kleurstoffen, mais- of graankorrels. Sommige eigenaren geven hun hond echter grote brokken wild. Keutels zijn dan niet meer van wolf te onderscheiden.	Tot 2,5 cm dik, 6-12 cm lang. Bevatten vaak resten van muizen, vogels, bessen en insecten. Keutels zijn zwart, grijs of wit.
Locatie keutels	Vaak midden op pad of kruising. Of op markante plekken.	Soms ook midden op paden en kruisingen.	Op markante plekken, zoals stenen of paden.
foto's v.l.n.r.: Annemarie van Diepenbeek, Fabrice Ottburg, Leo Linnartz	